

Magyar Köztársaság
Alkotmánybírósága részére
Budapest
Donáti utca 35-45.
1015

Indítvány

A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. sz. tv.,
A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. sz. tv.,
A szervezett bűnözés valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés
szabályairól szóló 1999. évi LXXV. sz. tv. felsorolt rendelkezései alkotmányellenességének
megállapítására

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírottak: Mesterházy Attila, Mandur László, Lendvai Ildikó (1357. Bp. Széchenyi rakpart 19.), mint a Magyar Szocialista Párt országgyűlési képviselői kérjük a T. Alkotmánybíróságot, hogy az 1989. évi XXXII. törvény 1.§ b) és c) pontjában meghatározott jogkörében eljárva, a 21.§ (2) bekezdése valamint a 37.§-a alapján

1. a **sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény** (a továbbiakban: Smtv.),
2. a **médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény** (a továbbiakban: Mttv.), valamint
3. az előzőkkel kapcsolatban a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 1999. évi LXXV. törvény

alább felsorolt rendelkezéseinek alkotmányellenességét az Abtv. 40.§ szerint állapítsa meg, és e törvényeket a kihirdetésre visszamenőleges hatállyal részlegesen, a felsorolt rendelkezésekre kiterjedően semmisítse meg.

A megsemmisíteni indítványozott rendelkezések kiterjesztenék az Mttv. és az Smtv. hatályát illetve alkalmazhatóságát valamint a Médiatanács hatáskörét a nyomtatott és az internetes sajtótermékekre illetve azok kiadóira, közvetítőire is.

Kérjük, hogy szükség esetén a Tisztelt Alkotmánybíróság a megsemmisített rendelkezések nélkül állapítsa meg a törvények érintett paragrafusainak szövegét.

Kérelmünk anyagi jogi alapja az Alkotmány 2.§ (1) bekezdése, 61. § (1)-(2) bekezdése, valamint 59.§ (1) bekezdése.

Az alkotmányellenesség miatt megsemmisíteni kért rendelkezések a következők:

1. Az Smtv.

- 1.§ 6. pontja,
- 17-18.§-a,

valamint

- 1.§ 7. pontjában a „,valamint sajtótermék által”,
- 1.§ 8. pontjában az „, illetve bármely médiatartalom szolgáltatója”,
- 2.§ (1) bekezdésében az „,és kiadott sajtótermékre”,
- 2.§ (2) bekezdés a) pontjában a „,vagy a sajtótermék elsődlegesen a Magyar Köztársaság felhasználói számára kijelölt elektronikus hírközlési azonosítón keresztül érhető el”,
- 2.§ (2) bekezdés b) pontjában a „,sajtótermékekkel”,
- 3.§ (1) bekezdésében az „,és sajtótermékre”,
- 3.§ (2) bekezdésében az „,és sajtótermékére”,valamint a „,vagy sajtóterméke”,
- 3.§ (3) bekezdésében a „, vagy sajtóterméket kiadó”,
- 5.§ (1) bekezdésében az „, illetve a sajtótermékek közzétételének”

kifejezéseket tartalmazó része;

2. Az Mttv.

- 41.§ (4) bekezdés h) és i) pontja,
- 46.§ és az azt megelőző alcím,
- 187.§ (3) bekezdés b) pontjának bc)-bf) alpontjai
- 188-189.§-a,
- 192.§ (2) bekezdés a) és b) pontja
- 203.§ 60. pontja
- 208.§ (2)-(5) bekezdései
- 219.§ (1) bekezdés b) pontja

továbbá

- 1. § (1) bekezdésében az „,és kiadott sajtótermékre”,
- 2.§ b) pontjában az „,és a médiaszolgáltatással,sajtótermékekkel összefüggő”,
- 1.§ (5) bekezdésében „,és sajtótermékre”,
- 1.§ (6) bekezdésében az „,és sajtótermékére”,
- 1.§ (7) bekezdésében a „, vagy sajtóterméket kiadó”,
- 2.§ (4) bekezdésében a „,vagy sajtótermék”,

- 2.§ (5) bekezdésében az „és sajtótermékek” valamint a „vagy olvasójára”
- 3.§ első mondatában az „a sajtótermékek szabadon közzétehetők”, második mondatában az „és a sajtótermék” valamint az „és a sajtótermék kiadója”,
- 7.§ (1) bekezdésében az „a sajtóterméket kiadók,” valamint az „olvasókkal,”
- 8.§-ában az „a sajtótermékek kiadóit,”
- II. rész címében az „ÉS A SAJTÓTERMÉKEKRE”
- II. rész II. fejezetében „ÉS A SAJTÓTERMÉKEK KIADÁSÁRA”
- 41.§ (5) bekezdésében az” illetve ha a sajtóterméket kiadó nyomtatott és internetes sajtóterméket is megjelentet,” valamint az „, illetve sajtótermékeit”
- 41.§ (6) bekezdése első mondatában az „, a sajtóterméket alapítók és kiadók” valamint az „és a sajtótermékek elnevezésére”, második mondatában a „, sajtótermék-kiadási” valamint a „sajtóterméket alapító és kiadó”,
- Negyedik rész címéből „ÉS A SAJTÓTERMÉKEK”,
- 139.§ (1) bekezdésében az „,illetve sajtótermék olvasóit” valamint a „, sajtótermékekkel”,
- 140.§ (1) bekezdésében a „, sajtótermék” valamint az „, a sajtóterméket”,
- 142.§ (1) bekezdésében a „, vagy sajtótermék kiadójától”
- 142.§ (2) bekezdés első mondatában a „vagy sajtóterméket kiadó” valamint az „, illetve kiadót”, harmadik mondatában a „,vagy kiadó”
- 142.§ (3) bekezdésében a „, vagy sajtótermék kiadójával”,
- 142.§ (4) bekezdésében az „, illetve sajtótermék kiadójának”,
- 142.§ (5) bekezdésében az „, illetve a sajtóterméket kiadó”
- 142.§ (6) bekezdésében a „sajtóterméket kiadó,”
- 142.§ (7) bekezdés első mondatában az „,illetve sajtóterméket”, valamint az „, illetve olvasók”, második mondatában az „és olvasókra”, harmadik mondatában az „és olvasóknak” valamint „és olvasó”,
- 142.§ (8) bekezdésében a „vagy sajtóterméket kiadó”
- 143.§-ban a „, valamint a sajtótermékek kiadóit”,
- 155.§ (2) bekezdésében a „sajtótermék kiadásával,”
- 157.§ (1) bekezdésében a „sajtóterméket kiadók,”
- 168.§ (1) bekezdésében a „sajtóterméket kiadók,” valamint az „olvasók,”
- 171.§ (1) bekezdésében a „vagy nyomtatott sajtóterméken”,
- 172.§ (1) bekezdésében a „, sajtóterméket kiadó”,
- 175.§ (1) bekezdésében a „sajtótermékek kiadóit,”
- 178.§ (1) bekezdésében a „vagy sajtóterméke”, az (1) bekezdés b) pontjában a „, vagy sajtótermék”,
- 178.§ (2) bekezdésében az „, illetve a sajtótermék kiadója”,
- 178.§ (3) bekezdése első mondatában az „és olvasók”, harmadik mondatában az „, illetve a sajtótermék kiadója”,
- 180.§ (1) bekezdésében a „vagy sajtótermékére” valamint a „vagy sajtótermékét”,
- 180.§ (2) bekezdésében a „vagy sajtótermékének”, valamint a „vagy sajtótermék”
- 180.§ (3) bekezdésében a „vagy a sajtóterméket kiadó”,

- 184.§ (1) bekezdés cd) alpontjában az „, a sajtótermék kiadója”,
- 187.§ (6) bekezdésében az”, a sajtótermék kiadójával szemben pedig a (3) bekezdés b)–c) pontban”,
- a 188.§-t megelőző alcímben az „és a sajtótermék”,
- 190.§ (1) bekezdésében az „,a sajtótermékek kiadói,”
- 191.§ (1) bekezdésében a „,vagy sajtóterméket kiadók”
- 203.§ (8) pontjában a „, vagy sajtótermék kiadójával”,
- 203.§ 42. pontjában a „, valamint sajtótermék által”,
- 203.§ 43. pontjában a „, illetve bármely médiatartalom szolgáltatója”,
- 216.§ (4) bekezdésében a „,vagy sajtótermék kiadójával”

kifejezéseket tartalmazó része;

3. A szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 1999. évi LXXV. törvény
 - 4. § n) pontjában az „,a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény, valamint a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló törvény hatálya alá tartozó” valamint „,vagy e törvények hatálya alá nem tartozó”

kifejezéseket tartalmazó része.

Egy korábbi beadványunkban az Mttv. teljes megsemmisítését kértük alkotmányellenességre hivatkozva. Az Smtv-vel való szoros összefüggése miatt azonban szükségesnek tartjuk itt is megismételni az Mttv. azon rendelkezéseit, amelyek kifejezetten a nyomtatott és az internetes sajtóval kapcsolatosak, fenntartva a másik beadvány azon indítványát, mely a teljes Mttv. megsemmisítésére irányul.

A kérelem indokai a következők.

Az Alkotmány általunk felhívott rendelkezései szerint:

„Alk. 2.§ (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„Alk.59.§ (1) A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.”

„Alk. 61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás és a szólás szabadságához, továbbá a közérdekű adatok megismeréséhez, valamint terjesztéséhez. (2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét.”

Az Smtv. és az Mttv. megsemmisíteni kért rendelkezései a rendszerváltás óta kiteljesedett szabad magyar sajtón keresztül megnyilvánuló véleménynyilvánítási szabadság

Alkotmányban rögzített szabályait sértik, az által, hogy alapvetően ugyanazt a szabályozást, követelményrendszert, igazgatási és felügyeleti valamint szankciórendszert kívánják a nyomtatott és az internetes sajtó esetében is alkalmazni, mint a rádiós és televíziós műsorszolgáltatások, a törvény szóhasználatával: médiaszolgáltatások esetében. A törvény szabályai által meghatározott igazgatási-felügyeleti rendszer totális jellegű, és a véleménynyilvánítási szabadság kiszámíthatatlan, indokolatlan és aránytalan korlátozását jelenti.

Idézni szeretnénk az Alkotmánybíróság **23/2010. (III. 4.) AB határozatának** indokolásából (közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 31. számában), mellyel magunk is egyetértünk, és amelyet kiemelten kérünk figyelembe venni indítványunk elbírálása során. A véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos számtalan AB határozat közül azért éppen ezt választottuk részletes felhívásra, mert az még a kereskedelmi reklámokat is olyan alkotmányos védelemben részesíti, amelyhez hasonló a teljes nyomtatott és internetes sajtó számára is joggal remélhetünk.

„V. 2.1. Az Alkotmánybíróság először a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban mutatott rá, hogy a sajtószabadság lényegében a véleménynyilvánítási jogból eredő külön nevesített jognak tekinthető, amely felöleli valamennyi médium szabadságát, továbbá az információk megszerzésének szabadságát is (ABH 1992, 167, 171.). A sajtószabadságra vonatkozó speciális alkotmányossági szempontokat a 37/1992. (VI. 10.) AB határozat fejtette ki:

„A sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a 'sajtó' a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze. Ahogy a sajtószabadság joga a véleménynyilvánításhoz való jogból mint anyajogból vezethető le, úgy a véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett volta is annyiban vonatkozik a sajtó szabadságára, amennyiben az a véleménynyilvánítás alkotmányos alapjogát szolgálja.

A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatásé is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban. Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése is egymás mellett tartalmazza a szabad véleménynyilvánításhoz, továbbá a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot.

(...) A sajtószabadságot (...) elsősorban az állam tartalmi be nem avatkozása biztosítja; ennek felel meg például a cenzúra tilalma és a szabad lapalapítás lehetősége. Ezzel a tartózkodással az állam elvileg lehetővé teszi, hogy a társadalomban meglévő vélemények, valamint a közérdekű információk teljessége megjelenjen a sajtóban.” [ABH 1992, 227. Megerősítve: 36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 223.]

...

Az Alkotmánybíróság többször utalt az Európai Emberi Jogi Bíróság 1991. november 26-án kelt ítéletére az Observer és Guardian kontra Egyesült Királyság ügyben. Eszerint „az előzetes korlátozásoknak olyan nagy a kockázata, hogy azok a Bíróságtól rendkívül gondos vizsgálatot követelnek meg. Ez különösen érvényes a sajtóra, mivel a hírek mulandó javak, s nyilvánosságra hozásuk akár csak rövid késedelmre is megfoszthatja őket minden értéküktől és érdekességüktől”. [Először: 20/1997. (III. 19.) AB határozat, ABH 1997, 85, 97.]

...

3.2 Az Alkotmánybíróság megerősíti azt az Alkotmány 61. §-án alapuló követelményt, hogy a törvényalkotónak pontosan meg kell jelölnie a szabadság előzetes korlátozhatóságának okait és a korlátozás hatálya alá tartozó közlések körét. [13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 202.] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben irányadónak tekinti azt a megállapítást is, amely szerint az Alkotmány 61. § (2) bekezdése szempontjából garanciális jelentőségű, hogy a hatóság döntéshozatali eljárása áttekinthető és követhető legyen. [46/2007. (VII. 2.) AB határozat, ABH 2007, 592.; 71/2009. (VI. 30.) AB határozat, ABK 2009. június, 765, 770-772.] Amennyiben a jogalkotó a sajtószabadság gyakorlásával kapcsolatban meghatározott tilalmak megszegése esetére súlyos szankciót kíván alkalmazni, akkor a sajtószabadság kiemelt alkotmányos jelentőségének szem előtt tartásával kell mérlegelnie, hogy mely fórum előtt, milyen eljárási rendben, milyen jogsértéshez fűzi a jogkövetkezményt. [34/2009. (III. 27.) AB határozat, (ABK 2009. március, 273.)] Továbbá az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy a nem a bíróságtól származó rendelkezési jogosultság a közlés átmeneti megtiltására, az egyéb feltételek pontosabb meghatározása esetén is, csak az intézkedés ideiglenességének pontos időbeli korlátozása mellett lehet elképzelhető. [Előszőr: 20/1997. (III. 19.) AB határozat, ABH 1997, 85, 97.] Következésképpen az Alkotmány 61. §-a az egyébként gyengébb alkotmányos védelemben részesülő kereskedelmi közlések esetén is megköveteli az indokolt korlátozással érintett közlések körének pontos körülírását, a kiszámítható hatósági döntéshozatalt, valamint a korlátozás indokaihoz mérten arányos jogkövetkezmények előírását.”

A következőkben részletezzük, hogy az Smtv. és az Mttv. nyomtatott és internetes sajtóra vonatkozó szabályai álláspontunk szerint miért nem felelnek meg az Alkotmány felhívott rendelkezéseinek.

1. Pontatlanul meghatározott ugyanakkor túlzottan szélesen megjelölt hatókör

Az Smtv. és az Mttv. hatálya nem csak a lineáris és a lekérhető médiaszolgáltatásokra, hanem szándéka szerint valamennyi ún. médiatartalomra, azaz a nyomtatott és az internetes sajtótermékekre is kiterjed. A törvény megfogalmazása ugyanakkor nem pontos annak meghatározásakor, hogy mikor minősül egy internetes tartalom a törvény hatálya alá tartozónak. Nem határozza meg az „internetes újság” fogalmát, ezért a 202.§ 60. pontjának „sajtótermék” meghatározása akár a magán-blogokat is hatálya alá tartozónak veszi, ha azok vagy az azokat közreadó oldal akár a legcsekélyebb mértékben is hirdetés segítségével vagy más gazdasági tevékenységet jelentő eszközzel finanszírozza a megjelenést.

Az internetes tartalmak jóval sokszínűbbek, mint a hagyományos nyomtatott sajtótermékek. Ugyanazon az oldalon vagy onnan felhívhatóan jelennek meg a szerkesztett tartalmak és a vélemények, közéleti és magán-blogok, a posztok és a kommentek, köztük az interaktív kommunikációban részt vevők választása szerint feltett fotók vagy akár mozgóképes tartalmak is. Az internetes műfajok sora napról-napra bővül. Az érintettek nem kapnak megfelelő eligazítást a törvényből, hogy melyik műfaj tartozik közülük a törvény hatálya alá, illetve azt tapasztalják, hogy olyan műfaj is hatálya alá tartozhat, amelyet – mint pl. a blogot – a véleménynyilvánítás legszabadabb formájának tartanak. Ugyanakkor a törvények hatálya

alá tartozó tartalmakkal szembeni követelmények is sokszor szinte végrehajthatatlanok, de azok betartását drákói szigorral követeli meg a törvényhozó.

Iskolapéldája a túlzottan tág megfogalmazásnak az Smtv. 17-18.§-ban foglalt szabályozás.

„Smtv. 17. § (1) A médiatartalom nem lehet alkalmas személyek, nemzetek, közösségek, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni gyűlölet keltésére.

(2) A médiatartalom nem lehet alkalmas személyek, nemzetek, közösségek, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport nyílt vagy burkolt megsértésére, kirekesztésére.

18. § A médiatartalom nem lehet alkalmas a magánélet megsértésére.”

A törvény a médiatartalommal kapcsolatos „alkalmassági” feltételeket szab meg, vagyis nem követeli meg a tényleges sérelem vagy akár annak közvetlenül fenyegető veszélye bekövetkeztét. A tartalom gyűlöletkeltésre, megsértésre, kirekesztésre való „alkalmasságának” megállapítása így nem az esetlegesen sértett (megsértődő) fél, hanem a szankciókat alkalmazó Hivatal illetve a Médiatek feladata lesz. A Hivatal vagy a Médiatek attól függetlenül állást foglalhat pl. a tartalom magánélet megsértésére való alkalmassága felől, hogy az, akinek a magánéletéről szó van, sértőnek érzi-e a tartalmat vagy sem.

Ugyanakkor a szabály által védeni kívánt tárgy körét is túlzottan tágan vonta meg az Smtv. Nem csak személyek, közösségek, hanem „bármely többség” burkolt megsértésére való „alkalmassága” is törvénysértővé teszi a tartalmat. E szabály alapján a hatóság szinte bármely sajtótermék vagy tartalom esetén bírságozhat úgy, hogy az adott közösség vagy a többség nem is érzékelte sértőnek a tartalmat. Eljárás indulhat bárkinek a bejelentésére, de akár hivatalból is (Mttv. 167.§)

Ez a szabályozás súlyosan sérti a jogállamiságnak az Alkotmány 2.§ (1) bekezdésében és a vélemény sajtó útján történő kinyilvánítása szabadságának a 61.§-ban biztosított alkotmányos alapelvét.

2. Aránytalan és indokolatlan korlátozások

Ugyanakkor a nyomtatott sajtónak és az internetes tartalmaknak az Smtv. és az Mttv. hatálya alá vonása a véleménynyilvánítási szabadság **aránytalan és szükségtelen korlátozását** jelenti. A hatályos magyar törvények elegendőek és alkalmasak arra, hogy a magánszemélyeknek valamint az üzleti szereplőknek megfelelő védelmet nyújtsanak, ugyanakkor nem akadályozzák a sajtót a közélet és a közszereplők közérdeklődésre számot tartó tevékenységéről való tájékoztatásban illetve a véleménynyilvánítás szabadságában.

2.1 Sajtótermékek nyilvántartásba vétele

Az Mttv. 46.§-a megköveteli a nyomtatott és internetes sajtótermékeknek a „nyilvántartásba vételét”, amelyért igazgatás-szolgáltatási díj megfizetését kívánja meg.

Az Alkotmánybíróság 37/1992. (VI. 10.) AB határozata kimondja: „*A sajtószabadságnak elsősorban külső korlátai vannak (amelyek a sajtó sajátosságainak megfelelő speciális intézményekben is testet öltenek, amilyen pl. a sajtóhelyreigazítás vagy a nagy nyilvánosság kritériuma a büntetőjogban). A sajtószabadságot azonban elsősorban az állam tartalmi be nem avatkozása biztosítja; ennek felel meg például a cenzúra tilalma és a szabad lapalapítás lehetősége. Ezzel a tartózkodással az állam elvileg lehetővé teszi, hogy a társadalomban meglévő vélemények, valamint a közérdekű információk teljessége megjelenjen a sajtóban.*”

A sajtótermékek bejelentését eddig a sajtóról szóló törvény szabályozta. Az Mttv. azonban nem a bejelentést, hanem a „nyilvántartásba vétel”-t kívánja meg. A 46.§ (1) bekezdése azáltal, hogy a „jövőbeni kiadó” kezdeményezéséhez köti a nyilvántartásba vételi eljárás megindítását, nyilvánvalóvá teszi, hogy megfordul az eddigi sorrend: többé már nincs szó a *kiadott* sajtótermék bejelentéséről, hanem *mielőtt* valaki sajtóterméket adna ki, nyilvántartásba vételt kell kezdeményeznie. Esetleges jogsértő elutasítás esetén mindaddig meg van fosztva a kiadás – azaz a szabad véleménynyilvánítás sajtó útján történő megvalósulásának – lehetőségétől, amíg bírósági eljárásban a Hatóság döntését meg nem változtatják. Ez a sajtószabadság súlyos és aránytalan korlátozása.

2.2 Súlyos és a sajtó megfélemlítésére alkalmas szankciók

A hatóság által alkalmazható, az Mttv. 186-189.§-ban részletezett szankciórendszer hatókörét és mértékét tekintve eltúlzott, különösen ami a bírságolás jogát illeti.

Kiterjed a bírságolási jog a nyomtatott és internetes sajtótermékekre, és a közvetítő szolgáltatást nyújtókra is.

Bírság szabható ki a kiadóra bármilyen a „médiaigazgatásra vonatkozó szabály” megsértése esetén, amely miatt **bárki** – nem csak az érdekelt vagy érintett – a hatósághoz fordulhat „bejelentéssel”. A bejelentés alapján a hatóság dönti el, hogy indít-e eljárást vagy sem – függetlenül attól, hogy valós-e a bejelentésben foglalt sérelem vagy sem. (Mttv. 145.§) Annak sincs akadálya, hogy a hatóság hivatalból járjon el (Mttv. 167.§)

Médiaigazgatásra vonatkozó szabály az Mttv. 202. § 39. pontja szerint az Mttv, valamint az Smtv, illetve ezek végrehajtása tárgyában kibocsátott jogszabály, médiaigazgatásra vonatkozó, közvetlenül alkalmazandó európai uniós aktus, de a Médiatanács és a Hivatal hatósági határozata is.

Teljes egészében a hatóság mérlegelésén – és megfelelő részletszabályozás hiányában nem zárható ki, hogy önkényén – múlik, hogy a hatóság a bírság maximuma vagy (nem meghatározott) minimuma környékén – akár 1 forintban – szabja ki a bírságot.

Országos napilag és internetes sajtótermék esetében különösen kirívó a 25 millió forintos bírság, amely akár a magánszemély által nem is sérelmezett magánéleti jogsérelem vagy az Smtv-ben meghatározott egyéb szabály sérelme esetén is hivatalból eljárva kiszabható.

2.3 Az internetes sajtótermékek „betiltásának” gyakorlati lehetősége

Látszólag nem alkalmazza a törvény a sajtótermék „betiltását”, azonban internetes sajtótermékek esetében a Hatóságnak – áttételesen – olyan eszköz is rendelkezésére áll, amely a közzététel ellehetetlenítéséhez, azaz végső soron de facto betiltáshoz vezet.

Az Mttv. 188.§-a a műsorterjesztő és a közvetítő szolgáltató felelősségét taglalja a tartalom továbbításáért, miközben maga is elismeri a (4) bekezdésben, hogy a műsorterjesztő a továbbított műsorok tartalmáért nem felelős. Annak ellenére, hogy nevezetteknek a médiaszolgáltatóra vagy a szolgáltatott tartalomra befolyásuk nincs, kötelezhetőek a médiaszolgáltatás és az internetes sajtószolgáltatás felfüggesztésére, előbbi esetében a megszüntetésére is.

Az Mttv. 189.§-a nem szab határt a felfüggesztésnek. Az internetes sajtótermékek esetében a törvény nem teszi lehetővé sem a megszüntetés, sem a felfüggesztés jogkövetkezményének alkalmazását. Ennek ellenére a 189.§ lehetővé teszi, hogy a hatóság akár határozatlan időre felfüggeszse a sajtótermék nyilvánosságához közvetítését, azaz de facto betiltsa azt. Mivel ez a felfüggesztés a hatóság és a közvetítő szolgáltató közötti viszonylatban történik, az ügyben ügyfélként az érintett internetes sajtótermék szolgáltatója nem is szerepel. A felfüggesztésre mintegy a végrehajtási eljárás kiváltásaként akkor kerülhet sor, ha a Hivatal vagy a Médiatanács jogkövetkezményeket (pl. bírságot) alkalmazott a kiadóval szemben, és az a határozatot nem hajtotta végre. Nem szerepel a törvényszövegben, hogy a felfüggesztést meg kell szüntetni, ha a kiadó kifizette a bírságot vagy arra részletfizetést kapott illetve egyébként végrehajtotta a hatóság egyéb rendelkezését.

Ez a sajtószabadság olyan mérvű korlátozása, amely eddig ismeretlen volt, és amely nyilvánvalóan sérti az Alkotmány 61.§-ban foglaltakat.

2.4 A jogorvoslati eljárás alkalmatlansága az esetleges jogellenes döntés következményeinek megakadályozására illetve megfelelő orvoslására

Az Mttv. 163-165.§-ai tartalmazzák a Hivatal illetve a Médiatanács határozatával szembeni jogorvoslati lehetőséget. Annak ellenére, hogy a magyar viszonyok között kirívóan magas bírságok kiszabása a hatóság gyakorlatilag szabad mérlegelésén alapul, a határozatot a bíróság csak akkor változtathatja meg, ha annak kiszabása során tételes jogszabálysértés történt. Amennyiben tehát valamilyen tartalmi kifogás miatt következett be a bírságolás (pl. ha a Hatóság megállapítása szerint a sajtótermékben megjelent tartalom alkalmas bármely többség burkolt megsértésére, kirekesztésére, azaz sérti az Smtv. 17.§ (2) bekezdését), a bíróság csak azt állapíthatja meg, hogy a Hatóság követett-e el eljárása során jogszabálysértést vagy nem.

Nem áll módjában felülbírálni a Hatóság tartalmi értékelését, mert nincs olyan jogszabály, amely meghatározná, mikor „alkalmas” egy a tartalom pl. a többség burkolt megsértésére vagy „kirekesztésére”. Itt jegyezzük meg, hogy tartalmilag értelmezhetetlen egyébként a „többség kirekesztése” – kirekeszteni csak a többség tudja a kisebbséget éppen azért, hogy számbeli fölényben van.

Súlyosan fenyegető a sajtó számára az is, hogy a hatóság határozata az Mttv. 165.§ (4) bekezdése szerint jogorvoslatra tekintet nélkül végrehajtható, annak felfüggesztését lehet kérni csupán a bíróságtól. A kiszabható súlyos bírságok azonnali végrehajtása alkalmas egy kiadó vagy a sajtótermék teljes ellehetetlenítésére. Az internetes sajtótermékek közvetítésének azonnali felfüggesztése a kiadó anyagi csődjét, a sajtótermék megszűnését okozhatja. A kár helyrehozhatatlan lehet, még ha a bíróság utóbb meg is változtatja a Médiatanács döntését. Ez olyan súlyos és közvetlen fenyegetettséget jelent a sajtó valamennyi szereplője számára, amely ellentétes a jogállamiságnak az Alk. 2.§ (1) bekezdésében és a véleménynyilvánítás valamint a sajtó szabadságának az Alk. 61.§-ában foglalt alkotmányos elvével.

2.5 A korlátlan adatszolgáltatási kötelezettség

Az Mttv. a médiahatóságot eljárása során a magyar közigazgatás többi hatóságától eltérő többlet-jogosítványokkal ruhazza fel. Ennek a kivételes feljogosítottságnak alkotmányos indokát nem adja meg sehol sem.

Az Mttv. 155.§ (2) bekezdése szerint a hatóság jogosult a médiaszolgáltatással, sajtótermék kiadásával, illetve műsorterjesztéssel kapcsolatos – akár törvény által védett titkot is magában foglaló – adatot tartalmazó valamennyi eszközt, iratot, dokumentumot megtekinteni, megvizsgálni, azokról másolatot, kivonatot készíteni.

A (4) bekezdés szerint a hatóság „különösen indokolt esetben” a tényállás tisztázása érdekében az ügyfélen és az eljárás egyéb résztvevőjén kívül **más személyt vagy szervezetet** is adatszolgáltatásra, bizonyítási eszközök átadására kötelezhet.

A (7) bekezdés szerint a tanú meghallgatható az ügyfél üzleti titkáról akkor is, ha nem kapott felmentést az ügyféltől a titoktartás alól.

Mindezek mellett a (8) bekezdés szerint a hatóság az így megszerzett adatokat, az egyedi hatósági eljárásainak iratait, adatait, dokumentumait, illetve egyéb bizonyítási eszközeit – „kivételesen indokolt esetben” – akár más eljárásaiban is felhasználhatja, amennyiben „az ügyfelek eljárási terheinek csökkentése vagy a megfelelő, illetve hatékony jogérvényesítés ezt szükségessé teszi” – azaz a hatóság saját mérlegelésétől függően bármikor.

Mindez sérti az Alkotmány 59.§-ban szabályozott, a személyes adatok védelméhez való jogot is, mert lehetővé teszi a nem célhoz kötött adatgyűjtést illetve –halmozást, valamint azt, hogy

a hatóság a megvizsgált számítógépeken lévő olyan személyes adatokat kezeljen, amelyeknek nincs köze az eljárásához.

Ezek a jogosítványok az eljárás amúgy is súlyos szankciókkal fenyegetett alanyait teljesen kiszolgáltatottá teszik a mindenható hatóság előtt. Ezekkel a jogosítványokkal a 176.§ szerint a hatóság bármelyik eljárása alatt élhet, ezeket a jogosítványait magánszeméllyel szemben egymillió, vezető tisztségviselővel szemben hárommillió, gazdasági szereplővel szemben 25 millió forintos eljárási bírság kiszabásával biztosítja saját magának. A szabályozás által kiváltott megfélemlítési hatás („chilling effect”) öncenzúrára készíti az újságírókat és szerkesztőket. Mindez az Alkotmány 61.§-ában kifejtettekkel ellentétes.

2.6 A Média- és Hírközlési Biztos eljárása

Az Mttv. 111.§ (2) bekezdés f) pontja alapján a Média- és Hírközlési Biztos a Médiatanács elnöke nevezi ki és menti fel, illetve hívja vissza, valamint gyakorolja felette a munkáltatói jogokat. A Biztos Hivatalának munkatársait is az Elnök nevezi ki és menti fel. A Biztos legitimitása nem hasonlítható az Országgyűlés által választott biztosokéhoz – a Biztos a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság egyszerű köztisztviselője, akinek a jogviszonya a vonatkozó jogszabályok szerint bármikor, indokolás nélkül felmondható.

A törvény a Biztosnak nagyon sajátos jogköröket ad a sajtót illetően. A Biztos akkor járhat el, ha **nem** történik jogsértés, de a szolgáltató magatartása „a sajtóterméket ... igénybe vevő felhasználók, előfizetők, fogyasztók ... méltányolandó érdekének sérelmét okozza vagy okozhatja”. Ez a megfogalmazás annyira tág és meghatározhatatlan módon teszi lehetővé a Biztos eljárását, hogy az a jogbiztonságba ütközik. Az eljárás megindítható, ha az érdeksérelem panasz útján, vagy „egyéb úton” jutott a Biztos tudomására, azaz bármikor. A Biztos a feltételezett „érdeksérelem”, illetve annak veszélye kivizsgálása érdekében a 142.§ (1) bekezdése alapján „bármely média-, illetve hírközlési szolgáltatótól, vagy sajtótermék kiadójától az érdeksérelemmel összefüggő adatokat, felvilágosítást és nyilatkozatot kérhet, valamint megfelelően alkalmazhatja a Ket. hatósági ellenőrzésre, valamint e törvénynek a tényállás tisztázására vonatkozó rendelkezései szerinti egyéb eszközöket”.

Ez azt jelenti, hogy a Biztos **a sajtóterméket kiadó vagy közvetítő szolgáltató teljesen jogszerű eljárása esetén is**, egy bármilyen okból feltételezett fogyasztói érdeksérelem akár távoli eshetősége esetén is alkalmazhatja az Mttv. 155.§ szabályait, azaz jogosult a sajtótermékkel illetve annak kiadásával kapcsolatos – akár törvény által védett titkot is magában foglaló – adatot tartalmazó valamennyi eszközt, iratot, dokumentumot megtekinteni, megvizsgálni, azokról másolatot, kivonatot készíteni, az ügyfelet, az eljárás egyéb résztvevőit, valamint azok megbízottait, alkalmazottait, illetve az ügyféllel és az eljárás egyéb résztvevőivel egyéb jogviszonyban állókat – sőt, az ügyfélen és az eljárás egyéb résztvevőjén kívül más személyt vagy szervezetet is – adatszolgáltatásra, illetve szóban vagy írásban adatoknak az általa meghatározott, összehasonlításra alkalmas formátumban való

szolgáltatására, továbbá egyéb felvilágosítás adására, bizonyítási eszközök átadására kötelezni. Mindezt úgy, hogy eljárása nem is minősül hatósági eljárásnak, azt végzés nem is zárja le.

A Média- és Hírközlési Biztosnak ez a jogköre messze meghaladja a hatásköréhez szükséges adatkezelés szükséges és arányos mivoltát. Ez az Alkotmány 59.§ (1) bekezdésében foglaltakkal nem áll összhangban. A Biztos a Médiatanács elnökének kinyújtott keze. Eljárása a sajtó megfélemlítésére, zaklatására, ezáltal a véleménynyilvánítás és a sajtó Alk. 61.§-ban biztosított szabadsága gyakorlásának sérelmére különösen alkalmas azáltal, hogy az eljárás alá vontnak még csak jogsértő magatartást sem kell tanúsítania az eljárás megindításához.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A fentiek alapján indítványunkat megismételve kérjük, hogy az ügy fontosságára, a véleménynyilvánítási- és sajtószabadság kiemelkedően fontos alkotmányos alapjogára figyelemmel szíveskedjék az ügyben soron kívül eljárni.

Budapest, 2011. január 5.

.....
Mesterházy Attila

.....
Mandur László

.....
Lendvai Ildikó